

Kis kultúrák – világnyelven

Michaela Adelberger,
a bécsi *Eurozine* igazgatója:

Az *Eurozine* egy internetes portál, amelyen kulturális folyóiratok mutatkozhatnak be. Független egyesülést alkotunk úgy, hogy minden hozzánk kapcsolódó sajtóorgánium maga is megőrzi önállóságát. A kulturális lapok hálózatának jelenleg 56 folyóirat a tagja, ebből 32 az Európai Unió kivüli országokban jelenik meg. A sokszínű kínálatban szerepelnek irodalmi, filozófiai, művészeti és szociológiai profilú periodikák, amelyek havi vagy negyedéves megjelenésükből adódóan nem a napi aktualitásokra koncentrálnak, hanem inkább háttér-információkkal szolgálnak. Ezeknek a folyóiratoknak biztosítunk helyet honlapunkon. Portálunkon minden lapról szerepel egy általános ismertető, valamint aktuális számuk tartalomjegyzéke angolul. A legérdekesebb cikkeket az eredeti nyelvről (legyen ez magyar, cseh, ukrán, orosz vagy svéd) angolra, németre vagy franciára fordítjuk. Arra törekszünk, hogy a legkiválóbb cikkek minél több emberhez eljussanak, azokhoz is, akik nem beszélnek horvátul, csehül vagy ukránul. Így kontinentális szinten is megvalósulhat a tényleges és hiteles eszmecsere, amely hozzájárul az európai nyilvánosság kialakulásához. Ez nem is olyan egyszerű, hiszen Európát sok kis nemzet alkotja. Mi ezeket a kis kultúrákat fordítjuk le világnyelvekre.

Anyagi bázisunk javarészt uniós forrásokra épül, egy keveset kapunk az Európai Kulturális Alapítványtól is, minthogy az *Eurozine* páneurópai vállalkozás. Kis összeggel ugyan, de megalakulásunk óta támogat bennünket az osztrák kancellári hivatal kulturális szekciója, amely a kulturális minisztériumnak felel meg, továbbá Bécs fővárosi önkormányzatától is kapunk segítséget, mert osztrák projektként tekintenek ránk, amelyet két hazai folyóirat hozott létre 1998-ban.

Hálózatunk tagjai elsősorban a nyomtatott sajtó képviselői közül kerülnek ki. Ez a terület kezdetben nehezen talált rá az internetre. Ebben szerepe lehetett annak is, hogy önmagukat komolynak és szakszerűnek tartották, nem úgy az internetet. Ezeket a gátlásokat és előítéleteket segítettünk legyőzni. Mi az internetes lapokkal összevetve nem vagyunk klasszikus „netmédiüm”, hiszen a világhálón általában rövid cikkeket kínálnak fel, a portálok tartalmát folyamatosan, szinte óráról órára frissítik, mi viszont hosszabb háttéremlézéseket adunk közre a különböző kulturális folyóiratokból. Úgy vélem,

nagyon jó együttműködést teremtettünk a nyomtatott és az internetes sajtó között. Mindkét médium erősségeit kiaknázzuk annak érdekében, hogy szélesebb nyilvánosságot érjünk el. A világháló legnagyobb előnye, hogy általa bárkit elérhetünk, aki rendelkezik hozzáféréssel és érdeklődik a kultúra iránt. Weboldalunk havi százötvenezer látogatója a bizonyíték a kulturális lapok olvasótáborának bővülésére és bővíthetőségére.

Olvasóink jellemzően a tudományos élet képviselői, a tanultabb, műveltebb társadalmi rétegek. Erre vonatkozó kutatást ugyan még nem készítettünk, de tény, hogy az értelmiséghez szólunk, elsősorban azokhoz, akiket érdekel Európa. A tudományos publicisztika a mai világban csak az internet segítségével lehet hatékony, a felgyorsult fejlődés, változás csak a világhálón keresztül követhető. A hozzáférési lehetőségek is megváltoztak. Korábban könyvtárba kellett menni az információért, ahol azután felütöttük a lexikonokat, és hosszasan keresgélünk. Ma, ha meg szeretnénk tudni

valamit, egyszerűen beírjuk a keresőprogramba, és máris rendelkezésünkre áll több száz vagy ezer válasz. Persze az információt nyújtók köre is kitágult. Már nem beszélhetünk autorizált publicisztikáról, amikor kizárólagosan a szakértők írnak egy témáról. Az interneten bárki publikálhat. Ebből persze az is a következik, hogy mindig célszerű kissé kételkedni az így kapott ismeretek szakszerűségében és pontosságában. De a „találatok” összevetésével elérünk a valóságig.

Megváltozott a publikációk, írások jellege is. A mai szövegek már nem leírások, sokkal inkább kollázsok, különböző helyekről összeszedetett és egybeszerkesztett információk. Kialakult viszont egyfajta felületesség is. Kisebb adagokban sajátítunk el valamit, rövidebb szövegekből, egy-két bekezdésből tanulunk. Az internet ezt kínálja fel, erre szoktat rá. Az *Eurozine* ilyen szempontból ellentmondásosnak tekinthető. Mi nehéz szövegeket publikálunk, amelyeket nem is lehet képernyőn elolvasni, ezért a nyomtatható formátumot is fölkináljuk.

Míg tapasztalatunk szerint a nemzetközi együttműködések zömükben kétpólusúak, addig mi egész Európát kínáljuk fel. Ez a mi többletünk, ha úgy tetszik: hozzáadott értékünk. Igyekszünk minden országban jelen lenni, bár tudjuk, hogy olyan országok is vannak, ahol kulturális folyóiratok nem is léteznek. A létezőket mindenestre megpróbáljuk összehozni egymással.

A *Ji* című ukrán folyóirat régi partnerünk, ezért külön öröm, hogy személyesen megismerhettem Tarasz Voznyak főszerkesztőt. Számomra épp a személyes ismeretség a mai találkozó legnagyobb értéke. A mai program meggyőzött arról, hogy az ukrán folyóiratból az eddiginél több szöveget érdemes lefordítani és föltenni az *Eurozine*-ra. Remélem, hogy az itt jelen lévő többi kollégával is együtt tudunk működni ezután. Az itt megismert lapokat is szeretném bekapcsolni a hálózatunkba. Ez egyelőre csupán az én ötletem, a bécsi szerkesztőbizottsággal is egyeztetnem kell, de a kapott anyagok és információk alapján bízom abban, hogy a bizottság által korábban megfogalmazott szigorú feltételeknek megfelelnek, és a hálózat tagjaivá válhatnak.

Két kulturális folyóirat képviselőjével már beszéltem is egy bécsi találkozóról, hogy bemutassam őket a szerkesztőbizottságnak. Az egyik Marek Sečkař a *Host*tól. Csehországgal még nincs kellően kiterjedt és jól működő kapcsolatunk, ezt erősíteni tudnánk. Ágoston Attila és a pozsonyi Kalligram Kiadó pedig számomra olyan magyar kisebbségi kiadót képvisel, amely nem utolsó sorban szlovák irodalommal is foglalkozik. Mindkét terület komoly hiányosságot jelent tevékenységünkben, de a mai és az ehhez hasonló találkozók segítségével a hiány pótolható.

Az irodalom mindenkit gazdagabbá tehet

Marek Sečkař műfordító, a *Host* című brünni irodalmi folyóirat szerkesztője:

A *Host* irodalmi havilap, amely elsősorban a cseh irodalomra összpontosítja figyelmét, de a világirodalomra is kitekint. Nem az a célunk, hogy akadémiai, kifejezetten tudományos lappal álljunk elő, sokkal fontosabb számunkra, hogy az irodalmat közel hozzuk az olvasóhoz. Ebből kifolyólag nagyon fontos szerepet szánunk a kritikának, terjedelmes rovat ad helyet a recenzióknak. A szerzőket is igyekszünk méltó módon bemutatni, s természetesen maguknak a műveknek, a verseknek, a prózai alkotásoknak és az esszéknek is teret biztosítunk. Szerkesztőségünk jelenleg három főből áll, az elmúlt

öt évben ez az összeszokott, stabilizált trió végzi mindazt, ami a szerkesztés fogalmába beletartozik. A lapot a brünni egyetem bohemistái alapították, két szerkesztőtársam őket képviseli; én valamivel később csatlakoztam hozzájuk, feladatköröm a világirodalomra terjed ki.

Legfőbb célunk, hogy eloszlassuk azt a tévhitet, hogy az igényes irodalom túlságosan elvont, s legfeljebb egy vékony réteg érdeklődésére számíthat. Szeretnénk, ha minél többen jönnének rá arra, hogy az irodalom mindenkit gazdagabbá tehet, s élvezetéhez és értéséhez nem kell akadémikusnak és szaktudósnak lenni. Lényegében ezek a célok határozzák meg a munkánkat.

Városunk, Brünn földrajzi, vagy ha úgy tetszik, geopolitikai szempontból nagyon előnyös helyen fekszik, olyan jelentős közép-európai városok közelében, mint Bécs, Pozsony és Prága, s elhelyezkedése alapján akár fontos találkozóhelyül is szolgálhatna. A valóságban azonban bonyolultabb a helyzet, a Cseh Köztársaság